

Якуц О.С.
студ. гр. ОА-42
Національний лісотехнічний університет України
Науковий керівник – Воляник Г.М.,
доцент кафедри обліку та аудиту

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ В СТРАХОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний страховий ринок набув якісного розвитку і є досить привабливим з точки зору його перспективності. Але належний розвиток страхового ринку України та його інтеграція у світовий стримуються цілою низкою причин, серед яких – нестабільність економіки, низький рівень фінансових можливостей страховиків, недосконалість та неузгодженість законодавства, невизначеність теоретичних питань щодо необхідності створення страхового фонду.

Нерозуміння особливостей та змісту страхування, його природи і умов розвитку особливо відчувається сьогодні при визначенні бази оподаткування страхової діяльності та джерела сплати страхових платежів. Аналіз діючої практики бухгалтерського обліку в страхуванні свідчить, що на сьогодні не розроблена єдина система обліку господарської діяльності страхових компаній. Існуючі нормативно-інструктивні документи з обліку не враховують всіх аспектів страхової діяльності. В сучасних умовах одні й ті самі господарські операції в страхуванні відображаються страховиками України за різними методиками. Таким чином, невпорядкованість бухгалтерського обліку в страхуванні призводить до неможливості зваженої оцінки діяльності страхових компаній, знижує ефективність контролю за дотриманням ними вимог страхового законодавства.

Необхідно удосконалювати облік операцій з перестраховання в частині передачі ризиків в перестраховання, що на практиці здійснюється страховиками двома методами - методом нарахування і касовим методом [4]. Касовий метод обліку операцій з передачі ризиків в перестраховання спрямований на пристосування методики обліку до вимог страхового законодавства. Непослідовність ведення обліку операцій зі страхування та перестраховання призводить до порушення принципу нарахування та відповідності доходів і витрат та неузгодженості між результатами обліку у страховика та перестраховика. Також, передчасним є стимулювання операцій перестраховання, активне здійснення яких може спричинити необґрунтований вплив за кордон валютних ресурсів.

Порівняння фактичного і нормативного запасу платоспроможності страховика не достатньо характеризує його фінансовий стан. Потрібно законодавче запровадження системи нормативів, які могли б більш повно характеризувати фінансову стійкість страховика.

Україна, як майбутній член Європейського співтовариства, в перспективі має забезпечити впровадження в країні міжнародних норм, в тому числі й таких, що стосуються складання фінансової звітності страхових компаній. Отже, можна очікувати, що інтеграційні процеси в страхуванні призведуть до необхідності складання страховиками України звітності у тому вигляді, якого вимагає Директива Ради Європейського Співтовариства від 19 грудня 1991 року про річну звітність та консолідовані рахунки страхових підприємств [3].

В Україні, як це прийнято у більшості країн з розвинутою ринковою економікою, запроваджено державний нагляд за страховою діяльністю, який забезпечує контроль за платоспроможністю страховиків, достовірністю їх звітності та дотриманням ними страхового законодавства. І як показує досвід функціонування страхових ринків розвинутих країн, ефективний державний нагляд за страховою діяльністю можливий лише за наявності відповідної системи бухгалтерського обліку, яка дозволяє відображати особливості страхового підприємництва.

Отже, бухгалтерський облік у страхових організаціях треба вести окремо за видами страхування й відповідно до цього розробити робочий план рахунків, який включав би як рахунки загального призначення, так і спеціальні рахунки, призначені тільки для обліку страхової діяльності.

З цієї точки зору цікавим є рахунок 49 "Страхові резерви", який, відповідно до змін, внесених до Плану рахунків 9 грудня 2002 р. Наказом МФУ №1012, повинен мати такі пари рахунків другого порядку:

- 491 "Технічні резерви";
- 492 "Резерви зі страхування життя";
- 493 "Частка перестраховиків у технічних резервах";
- 494 "Частка перестраховиків у резервах зі страхування життя";
- 495 "Результат змін технічних резервів";
- 496 "Результат змін резервів зі страхування життя".

Застосування окремого рахунку "Результат зміни технічних резервів" дає можливість визначати основну складову доходів від страхової діяльності - зароблені страхові платежі. За допомогою рахунку "Частка перестраховиків у страхових резервах" здійснюється відокремлення величини зобов'язань перестраховика, які виникають у разі укладання договору перестраховування. Метод нарахування, який запропоновано для відображення страхових операцій, відповідає вимогам страхового законодавства та Положенням (стандартам) бухгалтерського обліку. Проблеми бухгалтерського обліку в страховій справі та платоспроможності страховика в умовах становлення ринкових відносин досліджені недостатньо. Тому питання, пов'язані з теоретичними та практичними засадами бухгалтерського обліку в Україні, потребують обґрунтування та конкретних рекомендацій. А саме:

– необхідно законодавчо регулювати страхову діяльність. Стійке функціонування галузі страхування, яке забезпечується в тому числі й системою її державного регулювання, є важливим чинником стабільності суспільства. Доведено, що забезпечення ефективного функціонування страхового ринку та запровадження дійового державного нагляду за страховою діяльністю можливо тільки за наявності відповідної системи бухгалтерського обліку, звітності та аналізу платоспроможності страховиків [2];

– доцільно запропонувати методіку бухгалтерського обліку страхової діяльності із запровадженням окремих рахунків;

– необхідно запропонувати новий підхід до фінансової звітності, який дозволяє здійснювати аналіз виконання страховиком законодавчо встановлених умов забезпечення платоспроможності: формування та розміщення страхових резервів.

Література:

1. *Базилевич В.Д. Страховий ринок: Навч. посіб. – К.: КДТЕУ, 1998.*
2. *Приходько В.С. Про бухгалтерський облік страховика // Бухгалтерський облік і аудит. - 1997. - №3. - С. 26-27. - 0,1 д.а.*
3. *Приходько В.С. Про звітність страховика // Бухгалтерський облік і аудит. – 1997. - №7. - С. 26-28. – 0,2 д.а.*
4. *Ротова Т.А., Руденко Л.С. Страхування: Навч. посіб. – К.: Київ. Нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – С. 333*